

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
ENPARD

LAG-ის წევრების შესაძლებლობების გაძლიერება

საჯარო ფინანსების
მართვის კუთხით

დოკუმენტი შემუშავებულია ევროკავშირის მხარდაჭერით. მის შინაარსზე სრულად პასუხისმგებელია CENN და არ ნიშნავს, რომ იგი ასახავს ევროკავშირის შეხედულებებს. დოკუმენტი მომზადებულია პროექტის - ადგილობრივი ლიდერები მდგრადი განვითარებისათვის წალკის მრავალეთნიკურ მუნიციპალიტეტში („ესნალკა“) - ფარგლებში. მისი მიზანია წალკის მუნიციპალიტეტში საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება საჯარო ფინანსების მართვის კუთხით და მათი მონაწილეობის გაძლიერება მმართველობით პროცესებში.

აპრილი, 2020

სარჩევი

1. შესავალი.....	3
2. ინფორმაცია ბიუჯეტის შესახებ	3
3. სახელმწიფო ბიუჯეტი.....	8
4. ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტი.....	12
5. მოქალაქეთა ჩართულობა	21
6. მდგრადი განვითარების მიზნები	28

დიაგრამები

დიაგრამა 1. ბიუჯეტის კომპონენტები	3
დიაგრამა 2. ბიუჯეტის მთლიანი სალდოს ფორმირება.....	4
დიაგრამა 3. საბიუჯეტო პროცესი.....	7
დიაგრამა 4. სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მომზადებისა და წარდგენის პროცესი	8
დიაგრამა 5. სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის განხილვა და დამტკიცება.....	10
დიაგრამა 6. მუნიციპალიტეტის შემოსულობები წყაროების მიხედვით.....	12
დიაგრამა 7. დღგ-ს განაწილების პრინციპი მუნიციპალიტეტებს შორის	13
დიაგრამა 8. მუნიციპალიტეტისათვის გადაცემული ტრანსფერების სახეები	18
დიაგრამა 9. მუნიციპალიტეტის საქმიანობის ზედამხედველობის სახეები	20
დიაგრამა 10. მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტების დოკუმენტის შინაარსი.....	14
დიაგრამა 11. მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პროექტის მომზადება და წარდგენა	14
დიაგრამა 12. მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პროექტის განხილვა და დამტკიცება	16
დიაგრამა 13. მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშის შინაარსი	17
დიაგრამა 14. მუნიციპალიტეტის მიერ სავალდებულოდ გამოსაქვეყნებელი ინფორმაცია	25
დიაგრამა 15. მდგრადი განვითარების მიზნები.....	28

1. შესავალი

საჯარო ფინანსების მართვა გულისხმობს სახელმწიფო რესურსების აკუმულირებას, განკარგვასა და კონტროლს მოქალაქეების საჭიროებაზე ორიენტირებული ხარისხიანი მომსახურების ეფექტიანად და ეფექტურად გაწევის მიზნით. აქედან გამომდინარე, საჯარო ფინანსების მართვის გამართული მექანიზმის ჩამოყალიბება კრიტიკულად მნიშვნელოვანია სიღარიბის აღმოფხვრის, კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლისა და საყოველთაო და მდგრადი ეკონომიკური, სოციალური და გარემოსდაცვითი პროგრესის მისაღწევად.

წარმატებული საჯარო ფინანსების მართვის საკვანძო მახასიათებელი გამჭვირვალობა და ანგარიშვალდებულებაა. შესაბამისად, საჯარო ფინანსების მართვის დახვეწილი სისტემა ითვალისწინებს ინფორმირებული მოქალაქეების არსებობასა და მმართველობით პროცესებში მათ ჩართვას.

წინამდებარე სახელმძღვანელოს მიზანია, მკითხველებს გააცნოს საჯარო ფინანსების მართვასთან დაკავშირებული ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხები, როგორცაა ბიუჯეტი, ცენტრალურ და მუნიციპალურ დონეებზე არსებული საბიუჯეტო პროცესები და საჯარო მმართველობაში მოქალაქეთა ჩართულობა საზოგადოებრივი სიკეთეების მაქსიმიზაციის მიზნით.

2. ინფორმაცია ბიუჯეტის შესახებ

ბიუჯეტი არის საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების ფუნქციებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით მისაღები შემოსულობების, გადასახდელებისა და ნაშთის ცვლილების¹ ერთობლიობა, რომელიც დამტკიცებულია საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების შესაბამისი ორგანოების მიერ.

ბიუჯეტი წარმოადგენს მთავრობის მიერ აღებული ვალდებულების შესასრულებლად საჭირო სახსრების მოძიების, მობილიზებული თანხების გადანაწილებისა და აუცილებელ ღონისძიებებში დახარჯვის გეგმას. იგი განსაზღვრავს სახელმწიფოს მიერ ასაღები სესხის მოცულობას, გავლენას ახდენს ეკონომიკურ, სოციალურ და გარემოსდაცვით განვითარებაზე და წარმოადგენს სტრატეგიულ დოკუმენტს.

შემოსულობები

- შემოსავლები
- არაფინანსური აქტივების კლება (პრივატიზაცია)
- ფინანსური აქტივების კლება (მთავრობის მიერ გაცემული სესხების დაფარვა)
- ვალდებულებების ზრდა (სესხის აღება)

გადასახდელები

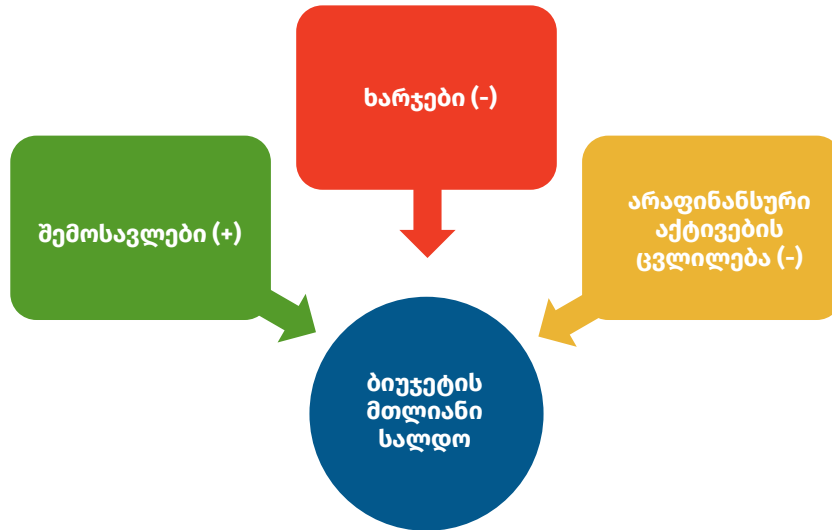
- ხარჯები
- არაფინანსური აქტივების ზრდა (კაპიტალური ხარჯები)
- ფინანსური აქტივების ზრდა (მთავრობის მიერ სესხის გაცემა)
- ვალდებულებების კლება (სესხის დაფარვა)

$$\text{შემოსულობები} - \text{გადასახდელები} = \text{ნაშთის ცვლილება}$$

დიაგრამა 1. ბიუჯეტის კომპონენტები

¹ ხაზინის ანგარიშებზე არსებული ფული. თუ შემოსულობები მეტია გადასახდელებზე, ხდება ნაშთის დაგროვება. თუ შემოსულობები ნაკლებია გადასახდელებზე, ხდება ნაშთის გამოყენება. ნაშთის დაგროვებას ან გამოყენებას ნაშთის ცვლილება ეწოდება.

ბიუჯეტის შემოსავლებსა და ხარჯებს შორის სხვაობა არის ბიუჯეტის საოპერაციო სალდო, ხოლო ბიუჯეტის საოპერაციო სალდოსა და არაფინანსური აქტივების ცვლილებას შორის სხვაობა – ბიუჯეტის მთლიანი სალდო. დადებითი მთლიანი სალდო არის ბიუჯეტის პროფიციტი, ხოლო უარყოფითი მთლიანი სალდო – ბიუჯეტის დეფიციტი. დეფიციტის დაფინანსების წყარო შეიძლება იყოს ვალდებულების ცვლილება ან ფინანსური აქტივების ცვლილება.

ღიაგამა 2. ბიუჯეტის მთლიანი სალდოს ფორმირება

საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი განასხვავებს სხვადასხვა ტიპის ბიუჯეტს, მათი დაფარვის არეალიდან გამომდინარე. მათ შორის:

სახელმწიფო ბიუჯეტი - საქართველოს პარლამენტის მიერ დამტკიცებული, საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების ფუნქციებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით მისაღები შემოსულობების, გასაწევი გადასახდელებისა და ნაშთის ცვლილების ერთობლიობა;

ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტი – ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს (საკრებულოს) მიერ დამტკიცებული, ადგილობრივი ხელისუფლების ფუნქციებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით მისაღები შემოსულობების, გასაწევი გადასახდელებისა და ნაშთის ცვლილების ერთობლიობა;

ერთიანი მუნიციპალური ბიუჯეტი – ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტისა და მის მიერ დაფუძნებული სსიპ-ებისა და ა(ა)იპ-ების ბიუჯეტების კონსოლიდირებული ბიუჯეტი. ერთიანი მუნიციპალური ბიუჯეტი არ ექვემდებარება ხელისუფლების არცერთი წარმომადგენლობითი ორგანოს მიერ დამტკიცებას.

პროგრამული ბიუჯეტირება

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა ეფუძნება პროგრამულ ბიუჯეტირებას, ანუ შედეგზე ორიენტირებულ ბიუჯეტირებას. პროგრამული ბიუჯეტირების ამოსავალ წერტილს წარმოადგენს არა მხარჯავი უწყებისათვის გამოყოფილი რესურსების ოდენობა, არამედ, საბიუჯეტო სახსრების ხარჯვის შედეგად მიღწეული შედეგები, ვინაიდან საჯარო ფინანსები ნაწილდება კონკრეტული პროგრამების/ქვეპროგრამების და მათ ფარგლებში მისაღწევი შედეგების/შუალედური შედეგების მიხედვით. პროგრამული ბიუჯეტი ასევე მოიცავს აგრეთვე ინფორმაციას შედეგების შეფასების ინდიკატორების შესახებ.

პროგრამული ბიუჯეტირება ხელს უწყობს, ერთი მხრივ, ანგარიშვალდებულების ზრდას დაინტერესებული მხარეებისადმი, ხოლო მეორე მხრივ რესურსების ეფექტიანი განაწილების შესახებ ინფორმირებული გადანაცვებილების მიღებას.

ქვემოთ პროგრამულ ფორმატში წარმოდგენილი ინფორმაცია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ა(ა)იპ სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს მიერ დაგეგმილი ქვეპროგრამის „ქართული ჩაის“ შესახებ.

ქართული ჩაის (31 05 05)	
ქვეპროგრამის განმახორციელებელი	ა(ა)იპ - სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო
აღწერა და მიზანი	საქართველოში არსებული ჩაის პლანტაციების პოტენციალის მაქსიმალურად გამოყენება, ჩაის წარმოების სექტორში ეფექტიანი კოოპერაციის ხელშეწყობა, მაღალი ხარისხის ჩაის (მათ შორის, ბიოჩაის) წარმოების ხელშეწყობა; კერძო და სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციის ხარჯის თანადაფინანსება კომპანიებისა და სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისათვის; სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჩაის პლანტაციების ეფექტიანი გამოყენების ხელშეწყობა მათი ბიზნესოპერატორებისთვის იჯარით გადაცემით; სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისთვის ჩაის გადამამუშავებელი დანადგარების თანადაფინანსება საქართველოს მთავრობის მიერ დადგენილი პირობების შესაბამისად.
მოსალოდნელი შუალედური შედეგი	ბიო და ორგანული ჩაის წარმოების განვითარება
შუალედური შედეგის შეფასების ინდიკატორები	საბაზისო მაჩვენებელი - დაკონტრაქტებული სარეაბილიტაციო ჩაის პლანტაციები შეადგენს 1 000 ჰა-ს; მიზნობრივი მაჩვენებელი - 5-მდე კოოპერატივის საწარმოო დანადგარებით აღჭურვა; ცდომილების ალბათობა (%/აღწერა) - 10%; შესაძლო რისკები - კლიმატური პირობები; ბენეფიციართა დაბალი აქტივობა.

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო, „საქართველოს 2019 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონი.

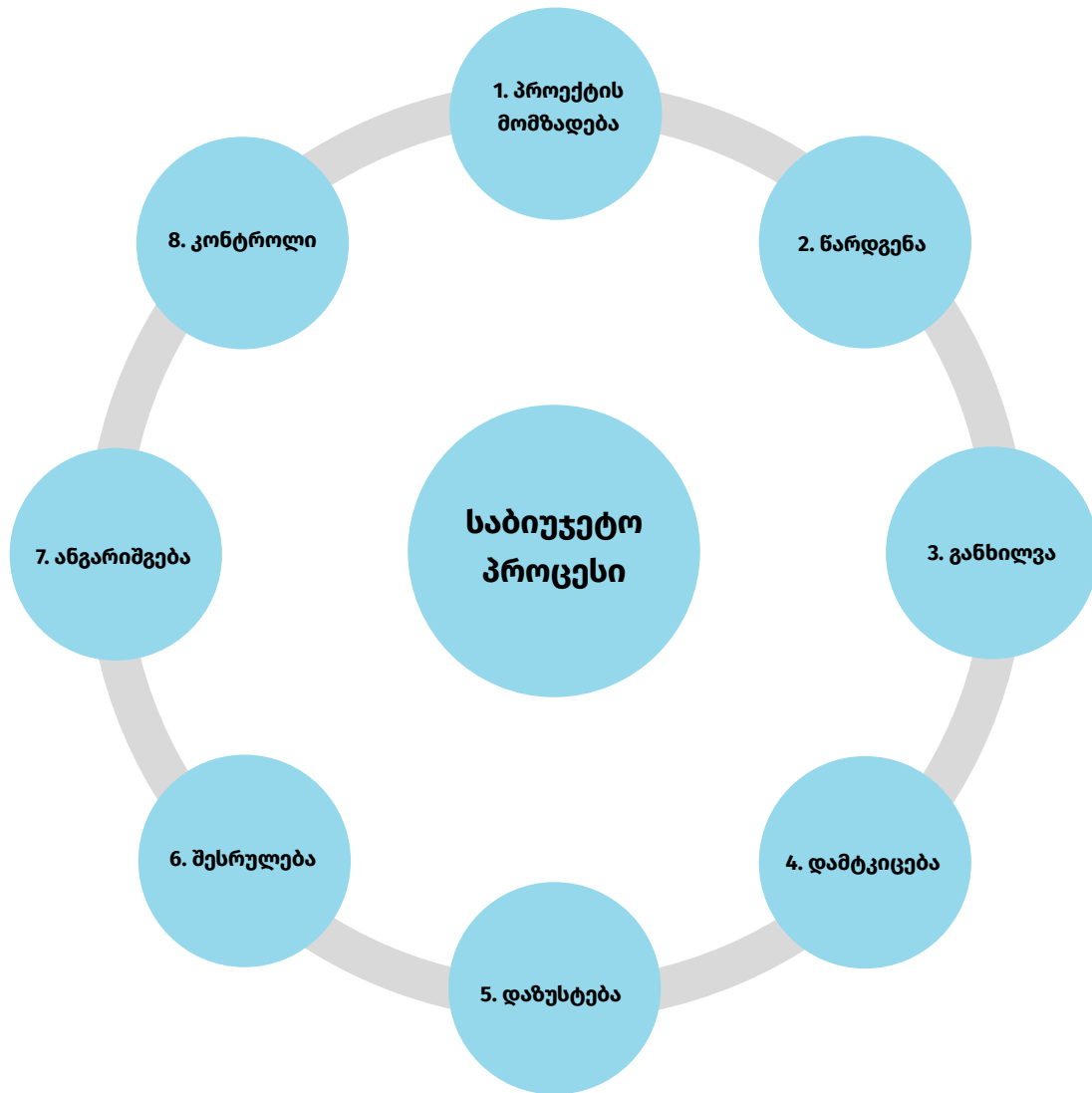
რაც შეეხება პროგრამების/ქვეპროგრამების მიერ რეალურად მიღწეულ შედეგებს, დაგეგმილ მაჩვენებლებთან შედარებით, ინფორმაცია წარმოდგენილია სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშში, რაც, მათ შორის, ემსახურება საბიუჯეტო ორგანიზაციების ანგარიშვალდებულებისა და გამჭვირვალობის გაუმჯობესებას. მაგალითად, ზემოხსენებული ქვეპროგრამის შესრულების შესახებ 2019 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების შესახებ ანგარიშში წარმოდგენილია შემდეგი ინფორმაცია:

ქართული ჩაი (31 05 05)		
ქვეპროგრამის განმახორციელებელი - ა(ა)იპ - სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო		
დაგეგმილი შუალედური შედეგი	მიღწეული შუალედური შედეგი	
ბიო და ორგანული ჩაის წარმოების განვითარება	პროექტის ფარგლებში ბიო და ორგანული ჩაის წარმოების განვითარებისთვის ბენეფიციარებისთვის შეთავაზებულ იქნა ხელსაყრელი პირობები და გაფორმდა ხელშეკრულებები. კოოპერატივს გადაეცა ჩაის პირველადი დამუშავებისთვის საჭირო მანქანა-დანადგარები.	
საბაზისო მაჩვენებელი	მიზნობრივი მაჩვენებელი	მიღწეული მაჩვენებელი
დაკონტრაქტებული სარეაბილიტაციო ჩაის პლანტაციები შეადგენს 1 000 ჰა-ს	5-მდე კოოპერატივის საწარმოო დანადგარებით აღჭურვა	პროექტის ფარგლებში ბიო და ორგანული ჩაის წარმოების განვითარებისთვის ბენეფიციარებისთვის შეთავაზებულ იქნა ხელსაყრელი პირობები. ხელშეკრულება გაუფორმდა 5 ბენეფიციარს, პლანტაციების ჯამური ფართობი შეადგენს 59 ჰექტარს, თანადაფინანსების მოცულობა - 96.5 ათას ლარს. 8 კოოპერატივს გადაეცა ჩაის პირველადი დამუშავებისთვის საჭირო მანქანა-დანადგარები. სულ, პროექტის ფარგლებში ხელშეკრულება გაუფორმდა 37 ბენეფიციარს, პლანტაციების ჯამური ფართობი შეადგენს 1,024 ჰექტარს, თანადაფინანსების მოცულობა - 1,775.5 ათას ლარს. ამასთან, სოფლის განვითარების 2018-2020 წლების სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული 2019 წლის მაჩვენებელი: საანგარიშო პერიოდში 8 კოოპერატივი აღიჭურვა საწარმოო დანადგარებით; გაფორმდა 5 ხელშეკრულება, პლანტაციების ჯამური ფართობი შეადგენს 59 ჰექტარს, რისთვისაც გამოიყო 471 ათას ლარზე მეტი.

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო, „საქართველოს 2019 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ შესრულების ანგარიში.

საბიუჯეტო პროცესი

საბიუჯეტო პროცესი არის საბიუჯეტო სისტემის მონაწილეთა საქმიანობა, რომელიც შედგება 8 ძირითადი ეტაპისაგან, რაც წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე. აღნიშნული პროცესების მიმდინარეობა სახელმწიფო ბიუჯეტსა და მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტებში დეტალურად იქნება განხილული წინამდებარე დოკუმენტის შესაბამის თავებში.

დიაგრამა 3. საბიუჯეტო პროცესი

3. სახელმწიფო ბიუჯეტი

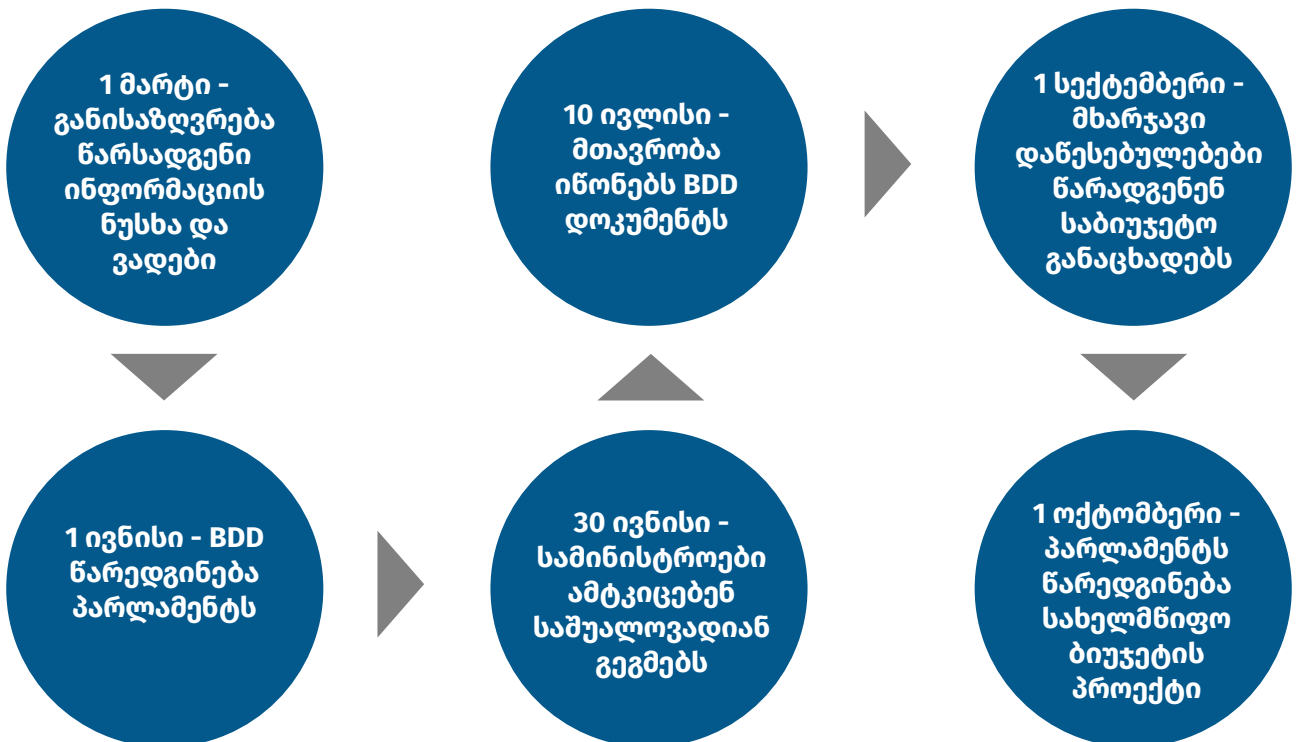
სახელმწიფო ბიუჯეტი წარმოადგენს საქართველოს პარლამენტის მიერ დამტკიცებულ, საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების ფუნქციებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით მისაღები შემოსულობების, გასანევი გადასახდელებისა და ნაშთის ცვლილების ერთობლიობას.

3.1 სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მომზადება და წარდგენა

სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მომზადებისა და წარდგენის პროცესს კოორდინაციას უწევს და პასუხისმგებელია საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო.

ბიუჯეტზე საუბრისას მნიშვნელოვანია, განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმოს ქვეყნის ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების დოკუმენტს - BDD-ის, რაც წარმოადგენს ქვეყნის განვითარების ძირითად გეგმას და ასახავს ინფორმაციას საშუალოვადიანი მაკროეკონომიკური და ფისკალური პროგნოზების შესახებ, ასევე - ინფორმაციას საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების განვითარების ძირითადი მიმართულებების შესახებ.

სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მომზადება და წარდგენა კომპლექსური პროცესია და რამდენიმე ეტაპისაგან შედგება.

დიაგრამა 4. სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მომზადებისა და წარდგენის პროცესი

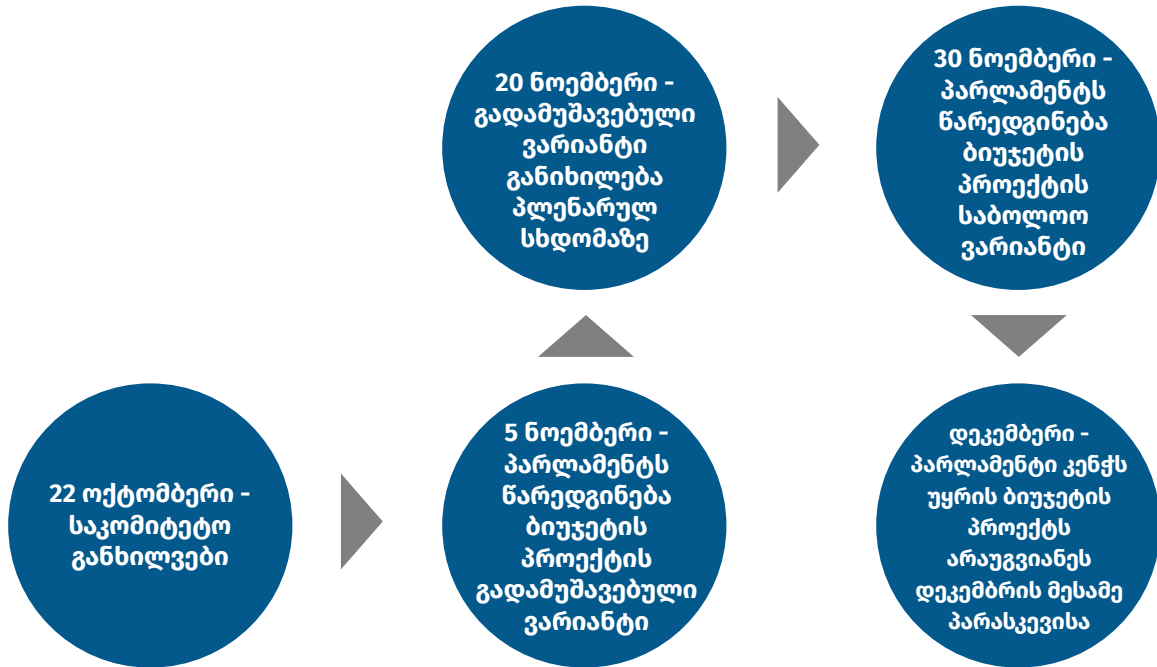
- BDD-ის მომზადების მიზნით ყოველი წლის 1 მარტამდე საქართველოს მთავრობა დადგენილებით განსაზღვრავს საბიუჯეტო ორგანიზაციების მიერ წარსადგენი ინფორმაციის ნუსხასა და წარდგენის ვადებს;
- ძირითადი მონაცემებისა და მიმართულებების შეთანხმების მიზნით საქართველოს მთავრობა ყოველი წლის 1 ივნისამდე წარუდგენს საქართველოს პარლამენტს ინფორმაციას ძირითადი მაკროეკონომიკური პროგნოზებისა და საქართველოს სამინისტროების ძირითადი მიმართულებების შესახებ;
- აღნიშნულ ინფორმაციაზე საქართველოს პარლამენტის კომიტეტები ამზადებენ დასკვნებს და 20 ივნისამდე უგზავნიან საქართველოს მთავრობას;
- საქართველოს სამინისტროები 30 ივნისამდე ამტკიცებენ თავიანთ საშუალოვადიან სამოქმედო გეგმებს, რომლებიც მოიცავს პრიორიტეტებს და მათ მისაღწევად განსახორციელებელ პროგრამებსა და ღონისძიებებს;
- საქართველოს მთავრობა 10 ივლისამდე განიხილავს BDD-ის პირველად ვარიანტს;
- მხარჯავი დაწესებულებები საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საბიუჯეტო განაცხადებს წარუდგენენ 1 სექტემბრამდე, რაც შესაბამისობაში უნდა იქნეს BDD-სთან;
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო იხილავს საბიუჯეტო განაცხადებს და სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის ძირითად პარამეტრებს განსახილველად წარუდგენს საქართველოს მთავრობას 15 სექტემბრამდე;
- საქართველოს მთავრობა საქართველოს პარლამენტს 1 ოქტომბრამდე წარუდგენს სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტს თანდართულ მასალებთან ერთად.

ბიუჯეტის კანონის პროექტი თანდართული დოკუმენტაციით, სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან ერთად მოიცავს შემდეგ ინფორმაციას:

- ბიუჯეტის შემოსულობებს, გადასახდელებს, ნაშთის ცვლილებას და მხარჯავი დაწესებულებებისათვის გათვალისწინებული ასიგნებების მოცულობას;
- ბიუჯეტის პროფიციტის/დეფიციტის, სახელმწიფო ვალის მოცულობებს;
- მუნიციპალიტეტებისთვის განკუთვნილი დამატებული ღირებულების გადასახადის მოცულობას;
- ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორებისა და ფისკალური მაჩვენებლების პროგნოზებს;
- მიმდინარე წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების მოკლე მიმოხილვას;
- ინფორმაციას ბიუჯეტით განსაზღვრული პროგრამების/ქვეპროგრამების, მათი მოსალოდნელი შედეგებისა და შესრულების შეფასების ინდიკატორების შესახებ. სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებების მოცულობას პროგრამების მიხედვით;
- ინფორმაციას სსიპ/ა(ა)იპ-ების ბიუჯეტების შესახებ.

3.2 სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის განხილვა და დამტკიცება

საბიუჯეტო პროცესის შემდგომი ეტაპები წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე.

დიაგრამა 5. სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის განხილვა და დამტკიცება

- სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტს, თანდართულ მასალებსა და BDD-ის განხილავს საქართველოს პარლამენტი. კომიტეტების დასკვნები ეგზავნება საქართველოს პარლამენტის საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტს, რომელიც ამზადებს დასკვნას და 22 ოქტომბრამდე უგზავნის საქართველოს მთავრობას;
- საქართველოს მთავრობა სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტისა და BDD-ის გადამუშავებულ ვარიანტებს გამოთქმული შენიშვნებისა და წინადადებების გათვალისწინების მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციასთან ერთად 5 ნოემბრამდე ხელმეორედ წარუდგენს საქართველოს პარლამენტს;
- სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტი განიხილება პლენარულ სხდომაზე. საქართველოს პარლამენტი ისმენს აგრეთვე სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის, საქართველოს ეროვნული ბანკისა და საქართველოს პარლამენტის საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტის მოხსენებებს;
- საქართველოს მთავრობა სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის საბოლოო ვარიანტსა და მის შესაბამის BDD-ის გადამუშავებულ ვარიანტს პლენარულ სხდომაზე გამოთქმული შენიშვნებისა და წინადადებების გათვალისწინების მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციასთან ერთად 30 ნოემბრამდე წარუდგენს საქართველოს პარლამენტს;
- სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის პროექტს საქართველოს პარლამენტი კენჭს უყრის დეკემბრის მესამე პარასკევამდე. საბიუჯეტო წლის დაწყებამდე სახელმწიფო ბიუჯეტის დაუმტკიცებლობის შემთხვევაში, შესაბამისი ბიუჯეტის დამტკიცებამდე საქართველოს ფინანსთა მინისტრი უფლებამოსილია, მხარჯავ დაწესებულებებზე ყოველთვიურად გასცეს თანხა, მაქსიმუმ, გასული საბიუჯეტო წლის დამტკიცებული ასიგნებების 1/12.

აღსანიშნავია, რომ სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტში შესაძლებელია ცვლილებების ინიცირება, რასაც სჭირდება საქართველოს მთავრობის თანხმობა. ცვლილებების პაკეტი დასამტკიცებლად წარედგინება საქართველოს პარლამენტს.

ანგარიშგება

რაც შეეხება ანგარიშგებას სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულებასთან დაკავშირებით, საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების კვარტალურ მიმოხილვას ყოველი კვარტლის დასრულებიდან 1 თვის ვადაში, ხოლო 31 მარტამდე ამზადებს და საქართველოს მთავრობას წარუდგენს ბიუჯეტის წლიური შესრულების შესახებ ანგარიშს.

საქართველოს პარლამენტს ასევე წარედგინება სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მოხსენება სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების შესახებ. საქართველოს პარლამენტი იღებს დადგენილებას სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების წლიური ანგარიშის დამტკიცებასთან დაკავშირებით.

დაინტერესებულ მხარეებს საშუალება აქვთ, ბიუჯეტის კანონის პროექტისა და ბიუჯეტის შესრულების შესახებ დეტალურ ინფორმაციას გაეცნონ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ვებგვერდზე, ბიუჯეტის განყოფილებაში.²

² https://mof.ge/saxelmwifo_biujeti_wlebis_mixedvit

4. ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტი

ადგილობრივი (მუნიციპალური) ბიუჯეტი არის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს მიერ დამტკიცებული, ადგილობრივი ხელისუფლების ფუნქციებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით მისაღები შემოსულობების, გასაწევი გადასახდელებისა და ნაშთის ცვლილების ერთობლიობა.

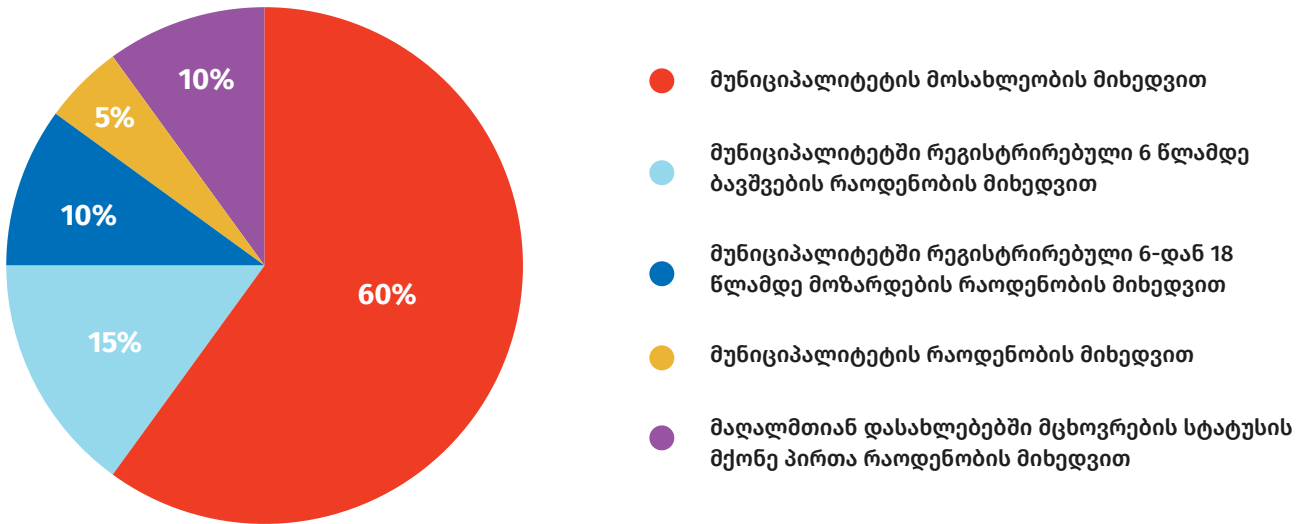
მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი დამოუკიდებელია და საქართველოს ცენტრალური და ავტონომიური რესპუბლიკების ხელისუფლებებს უფლება არა აქვთ, ჩაერიონ ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების საბიუჯეტო უფლებამოსილებებში. საბიუჯეტო საქმიანობაში დამოუკიდებლობა გარანტირებულია საკუთარი შემოსულობებითა და საკუთარ უფლებამოსილებათა განხორციელებისათვის გადასახდელების განწესის დამოუკიდებლად განსაზღვრით, აგრეთვე დელეგირებულ უფლებამოსილებათა დამოუკიდებელი გადაწყვეტილებების მიღების უფლებით.

მუნიციპალიტეტს აქვს საკუთარი და არასაკუთარი შემოსულობები.

დიაგრამა 6. მუნიციპალიტეტის შემოსულობები წყაჩოების მიხედვით

დამატებული ღირებულების გადასახადთან (დღგ-სთან) დაკავშირებით აღსანიშნავია, რომ 2019 წელს განხორციელებული ცვლილების შედეგად, გათანაბრებითი ტრანსფერისა და საშემოსავლო გადასახადის გარკვეული კომპონენტის ნაცვლად, მუნიციპალიტეტებში მიიმართება მობილიზებული დღგ-ის ჯამური მოცულობის 19%. კერძოდ, მუნიციპალიტეტებისთვის განკუთვნილი დამატებული ღირებულების გადასახადის განაწილების პრინციპი წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე:

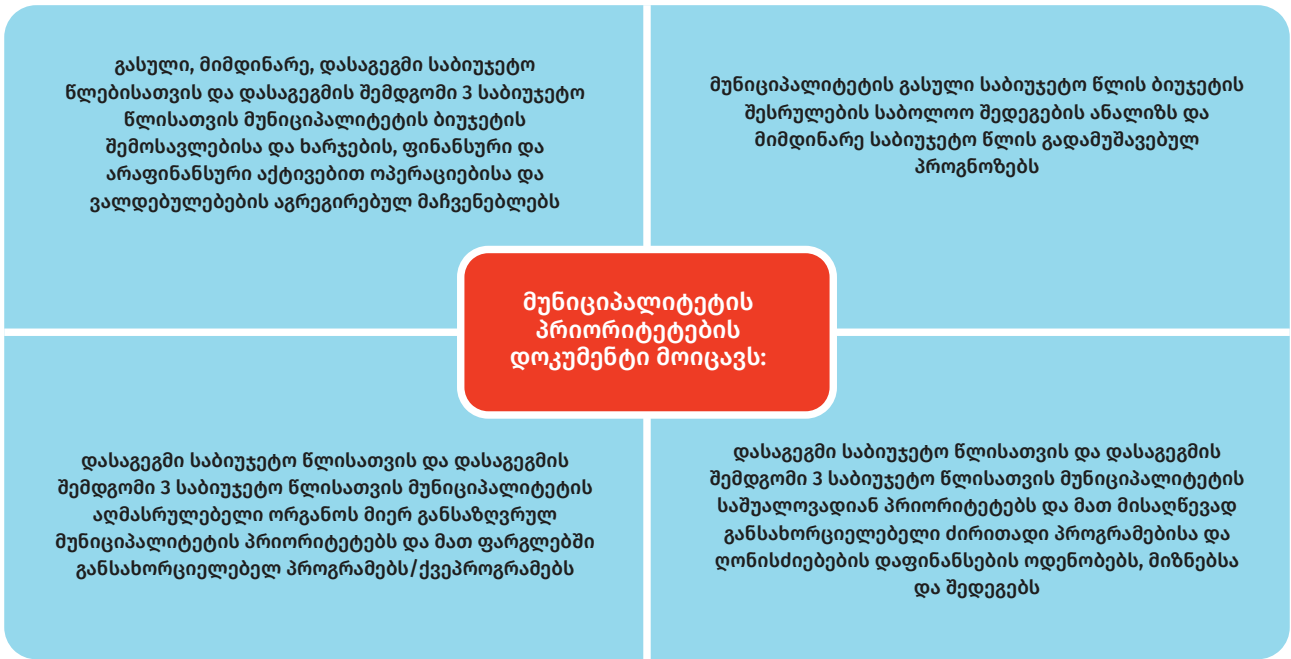
დიაგრამა 7. დღგ-ს განაწილების პრინციპი მუნიციპალიტეტებს შორის

4.1 მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პროექტის მომზადება და წარდგენა

ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის პროექტის მომზადებისა და წარდგენის პროცესს კოორდინაციას უწევს ადგილობრივი თვითმმართველობის საფინანსო ორგანო. მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პროექტის მომზადების, წარდგენისა და დამტკიცების მიზნებისათვის საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო ადგილობრივ ხელისუფლებას უზრუნველყოფს შესაბამისი მეთოდური მითითებებით. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მოთხოვნის შემთხვევაში ადგილობრივი ხელისუფლება ვალდებულია, დროულად და სრულად მიაწოდოს ინფორმაცია ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის შესახებ.

ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის პრიორიტეტების დოკუმენტი

მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტების დოკუმენტი არის განვითარების ძირითადი გეგმა, რომელიც ასახავს ინფორმაციას საშუალოვადიანი სამოქმედო გეგმების შესახებ. აღნიშნულ დოკუმენტს ადგენს ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანო შესაბამისი სახელმწიფო რწმუნებულის ადმინისტრაციასთან კონსულტაციით.

დიაგრამა 10. მუნიციპალიტეტის პიოიხიგეცების დოკუმენტის შინააჩსი

სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მსგავსად, მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პროექტის მომზადებისა და წარდგენის პროცესიც რამდენიმე ეტაპისაგან შედგება, რაც წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე:

დიაგრამა 11. მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პიოექტის მომზადება და წაჩდგენა

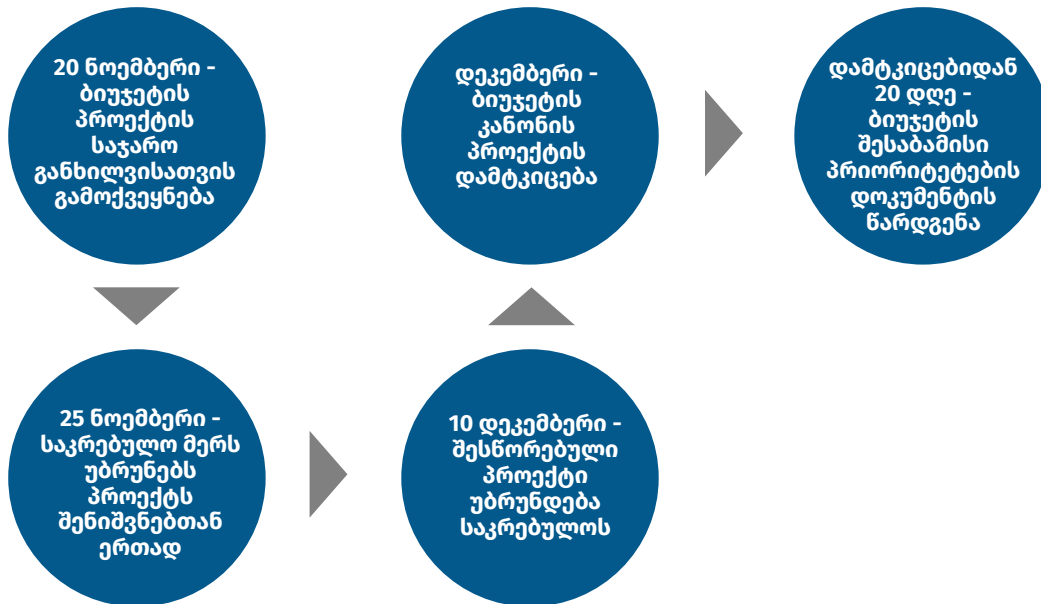
- მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტების დოკუმენტის მომზადების მიზნით ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანო ყოველი წლის 1 მარტიდან იწყებს მუშაობას, რისთვისაც გამოსცემს შესაბამის ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტს, რომელშიც განსაზღვრულია პრიორიტეტების შედგენისათვის წარსადგენი ინფორმაციის ნუსხა და წარდგენის ვადები;
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს მიმდინარე წლის 15 ივლისამდე აცნობებს დასაგეგმი საბიუჯეტო წლის ძირითად საბიუჯეტო პარამეტრებს. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროდან მიღებული ინფორმაციის გათვალისწინებით საფინანსო ორგანო გაიანგარიშებს შემოსულობებისა და გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებლებს და იწყებს შესაბამის პროცედურებს ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის პროექტის შესადგენად;
- მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პროექტის მომზადების მიზნით შესაბამისი საფინანსო ორგანო საბიუჯეტო ორგანიზაციებს უგზავნის საბიუჯეტო განაცხადის ფორმებს ასიგნებებისა და მომუშავეთა რიცხოვნობის საორიენტაციო ზღვრული მოცულობების მითითებით;
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო 5 ოქტომბრამდე აცნობებს ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტით შესაბამისი ბიუჯეტისათვის გადასაცემი ფინანსური დახმარებისა და გადასახადებიდან მისაღები შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებლებს;
- მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პროექტს პრიორიტეტების დოკუმენტთან ერთად 15 ნოემბრამდე მერი განსახილველად წარუდგენს საკრებულოს.

კანონმდებლობით განსაზღვრულია ინფორმაცია, რასაც უნდა მოიცავდეს ბიუჯეტის კანონის პროექტი და მასზე თანდართული დოკუმენტაცია. კერძოდ, სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან ერთად მასში წარმოდგენილ უნდა იქნეს შემდეგი მონაცემები:

- ბიუჯეტის შემოსულობები, ნაშთის ცვლილება და თითოეული პროგრამისათვის/ქვეპროგრამისათვის გათვალისწინებული დაფინანსების მოცულობა;
- ბიუჯეტის პროფიციტის/დეფიციტისა და სარეზერვო ფონდის მოცულობები;
- დონორების მიერ გამოყოფილი მიზნობრივი კრედიტებითა და გრანტებით დაფინანსებული პროექტები;
- პრიორიტეტები, რომელთა ფარგლებშიც საბიუჯეტო ორგანიზაციები ბიუჯეტის დაფინანსებით ახორციელებენ პროგრამებს/ქვეპროგრამებს, მათი აღწერა და მიზნები, მოსალოდნელი შედეგები და შესრულების შეფასების ინდიკატორები;
- მიმდინარე წლის ბიუჯეტის შესრულების მოკლე მიმოხილვა;
- სსიპ-ებისა და ა(ა)იპ-ების ბიუჯეტები.

4.2 მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პროექტის განხილვა და დამტკიცება

მუნიციპალიტეტის საბიუჯეტო პროცესის შემდგომი ეტაპები წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ დიაგრამაზე:

დიაგრამა 12. დიგევის ბიუჯეტის პროექტის განხილვა და დამტკიცება

- ბიუჯეტის პროექტი საკრებულოში წარდგენიდან 5 დღის ვადაში უნდა გამოქვეყნდეს საჯარო განხილვისათვის და ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანო საჯაროდ იხილავს ბიუჯეტის პროექტს;
- შენიშვნების არსებობის შემთხვევაში საკრებულო 25 ნოემბრამდე ბიუჯეტის პროექტს შენიშვნებით უბრუნებს მუნიციპალიტეტის მერს;
- ბიუჯეტის პროექტისა და პრიორიტეტების დოკუმენტის იმავე ან შესწორებულ ვარიანტებს 10 დეკემბრამდე მუნიციპალიტეტის მერი წარუდგენს საკრებულოს;
- საკრებულო ახალი საბიუჯეტო წლის დაწყებამდე იღებს გადაწყვეტილებას ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის პროექტის დამტკიცების შესახებ, რაც მიიღება წარმომადგენლობითი ორგანოს სიითი შემადგენლობის უმრავლესობით;
- ბიუჯეტის პროექტის დამტკიცებიდან 20 დღის ვადაში ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეული საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს უგზავნის დამტკიცებული ბიუჯეტის შესაბამის ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის პრიორიტეტების დოკუმენტს.

მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლობითი ორგანოს – საკრებულოს – მიერ განხილვისას ბიუჯეტის პროექტში ცვლილებები შეიძლება შეტანილ იქნეს მხოლოდ მუნიციპალიტეტის მერთან შეთანხმებით.

იმ შემთხვევაში, თუ მუნიციპალიტეტის საკრებულომ არ დაამტკიცა მუნიციპალიტეტის მერის მიერ წარმოდგენილი ბიუჯეტის პროექტის შესწორებული ვარიანტი, ან მერმა არ გაიზიარა საკრებულოს შენიშვნები, საკრებულო უფლებამოსილია, სიითი შემადგენლობის 3/5-ით დაამტკიცოს საკრებულოს ფრაქციის ან საკრებულოს სიითი შემადგენლობის არანაკლებ 1/3-ის მიერ ინიცირებული ბიუჯეტის პროექტი, რომელშიც გათვალისწინებული უნდა იყოს მხოლოდ საკრებულოს მიერ მერისათვის გაგზავნილი შენიშვნები ან მათი ნაწილი.

მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პროექტის დასაგეგმი წლის დაწყებამდე დაუმტკიცებლობის შემთხვევაში მუნიციპალიტეტის მერი უფლებამოსილია, თითოეულ პრიორიტეტზე ყოველთვიურად გასცეს თანხა არაუმეტეს გასული საბიუჯეტო წლის ასიგნებების 1/12-სა. ახალი საბიუჯეტო წლის დაწყებიდან 3 თვის განმავლობაში მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პროექტის დაუმტკიცებლობის შემთხვევაში კი საქართველოს მთავრობა მუნიციპალიტეტის საკრებულოს და მერს ვადამდე უწყვეტს უფლებამოსილებას, შემოიღებს პირდაპირ სახელმწიფო მმართველობას და ამტკიცებს ბიუჯეტს.

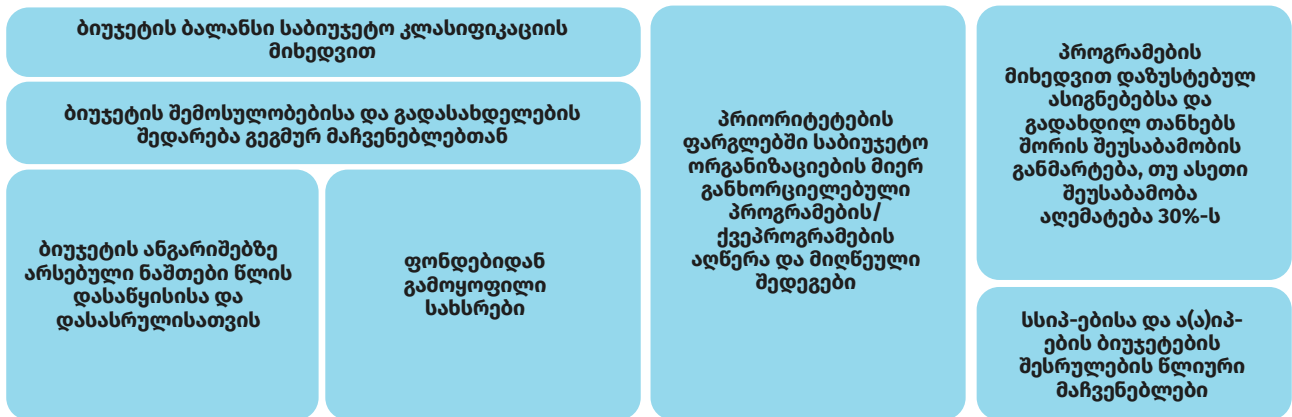
მუნიციპალიტეტის წლიური ბიუჯეტი უნდა გამოქვეყნდეს და ხელმისაწვდომი გახდეს საზოგადოებისათვის.

ანგარიშვება

ყოველი კვარტლის დასრულებიდან 1 თვის ვადაში ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანო წარმომადგენლობით ორგანოს წარუდგენს ბიუჯეტის შესრულების კვარტალურ მიმოხილვას, რომელიც მოიცავს შემოსულობების, გადასახდელების, ნაშთის ცვლილებისა და მთლიანი სალდოს ფაქტობრივი მოცულობების შედარებას შესაბამისი პერიოდის გეგმურ მაჩვენებლებთან.

ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის საფინანსო ორგანო ამზადებს ბიუჯეტის შესრულების წლიურ ანგარიშს და საბიუჯეტო წლის დასრულებიდან 2 თვის ვადაში წარუდგენს წარმომადგენლობით ორგანოს.

მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შესრულების წლიურ ანგარიშში წარმოსადგენი ინფორმაცია მოცემულია დიაგრამაზე:

დიაგრამა 13. მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშის შინაარსი

მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლობითი ორგანო საჯაროდ იხილავს ბიუჯეტის შესრულების წლიურ ანგარიშს და 1 მაისამდე იღებს გადაწყვეტილებას მისი დამტკიცების ან დაუმტკიცებლობის შესახებ.

ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის აუდიტორული დასკვნა და შესრულების წლიური ანგარიში საჯარო ინფორმაციაა და ხელმისაწვდომია საზოგადოებისათვის.

4.3 მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტთან დაკავშირებული სხვა მნიშვნელოვანი საკითხები

მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ფონდები

მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში იქმნება შემდეგი ფონდები:

- **სარეზერვო ფონდი** - ფორმირდება გაუთვალისწინებელი გადასახდელების დასაფინანსებლად. მისი მოცულობა არ უნდა აღემატებოდეს წლიური ბიუჯეტით გათვალისწინებული ასიგნებების მთლიანი ოდენობის 2%-ს. სარეზერვო ფონდიდან თანხები გამოიყოფა მერის გადაწყვეტილების საფუძველზე;
- **წინა წლებში წარმოქმნილი დავალიანებების დაფარვისა და სასამართლო გადაწყვეტილებების აღსრულების ფონდი** - განიკარგება მერიის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების შესაბამისად, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით. ფონდის ოდენობა განისაზღვრება წლიური ბიუჯეტით.

ტრანსფერები

მუნიციპალიტეტმა შესაძლებელია, მიიღოს მიზნობრივი, სპეციალური და კაპიტალური ტრანსფერები:

მიზნობრივი ტრანსფერი

მუნიციპალიტეტს გადაეცემა დელეგირებული უფლებამოსილებების განხორციელებისათვის

სპეციალური ტრანსფერი

მუნიციპალიტეტს გადაეცემა სტიქიური მოვლენების, ეკოლოგიური და სხვა სახის საგანგებო სიტუაციების შედეგების სალიკვიდაციოდ

კაპიტალური ტრანსფერი

მუნიციპალიტეტს გადაეცემა კაპიტალური პროექტ(ებ)ის განსახორციელებლად

ღიაგჩამა 8. მუნიციპალიტეტისათვის გადაცემული გრანტების სახეები

თვითმმართველი ერთეული უფლებამოსილია, საქართველოს მთავრობას/საქართველოს სამინისტროებს ან/და საქართველოს ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობას/საქართველოს ავტონომიური რესპუბლიკის სამინისტროებს მიმართოს ფინანსური დახმარების სახით სპეციალური ტრანსფერის ან/და კაპიტალური ტრანსფერის გამოყოფის მოთხოვნით. მიმართვაში უნდა აღინიშნოს მოთხოვნის საფუძველი და ტრანსფერის მოცულობა.

მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში ცვლილებების განხორციელება

წლიური ბიუჯეტით გათვალისწინებულ სხვადასხვა პრიორიტეტისათვის განსაზღვრულ ასიგნებებს შორის ცვლილებების განხორციელება შესაძლებელია მხოლოდ ბიუჯეტში ცვლილებების შეტანის შემთხვევაში. ცვლილების განხორციელება საკრებულოს შეუძლია მხოლოდ მერის წარდგინებით. თუმცა, ერთი პრიორიტეტის ფარგლებში შესაძლებელია განხორციელდეს პროგრამების, ქვეპროგრამებისა და საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მუხლებს შორის თანხების გადანაწილება, რაც არ უნდა აღემატებოდეს ამ პრიორიტეტისათვის წლიური ბიუჯეტით დამტკიცებული გადასახდელების 5%-ს.

მუნიციპალიტეტის ანგარიში სახელმწიფო ხაზინაში

ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის ანგარიში გახსნილია სახელმწიფო ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემაში. ანგარიშის მართვისა და ოპერირების კონტროლის, აგრეთვე თანხის გადარიცხვაზე ნებართვის გაცემის უფლება, გარდა საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული გამონაკლისი შემთხვევებისა, აქვს მხოლოდ შესაბამის თვითმმართველ ერთეულს.

თვითმმართველი ერთეულის საფინანსო ორგანო აღრიცხავს თითოეული საბიუჯეტო ორგანიზაციის მიერ გაწეულ გადასახდელებს და ყოველი თვის დასრულებიდან 10 დღის ვადაში ამზადებს ანგარიშს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შემოსულობების, გადასახდელების, ნაშთის ცვლილებისა და მთლიანი სალდოს ჩვენებით.

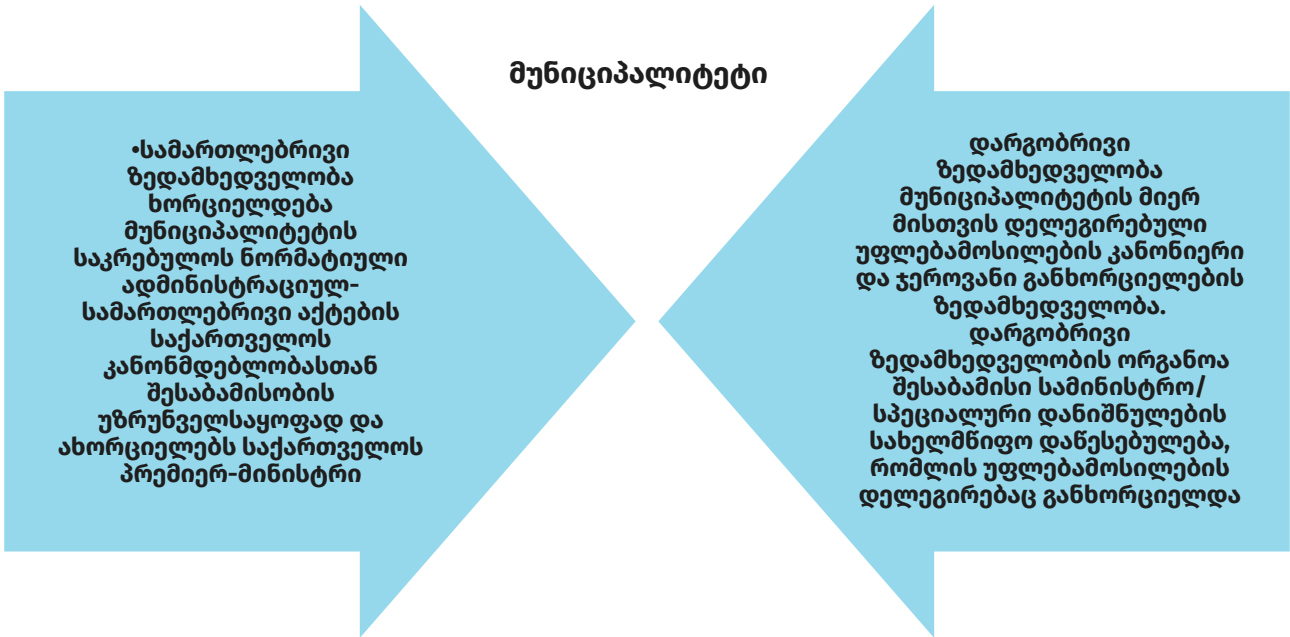
მუნიციპალიტეტის მიერ სესხის აღება და პრანტის მიღება

მუნიციპალიტეტი უფლებამოსილია, საქართველოს მთავრობის ნებართვით თავისი უფლებამოსილების ფარგლებში და საკუთარი სახელით კაპიტალური ინვესტიციის განსახორციელებლად, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესითა და ოდენობით აილოს სესხი/სასესხო ვალდებულება იურიდიული პირისგან. თუმცა, მუნიციპალიტეტის მიერ აღებული სესხის საერთო მოცულობა არ უნდა აღემატებოდეს გასული 3 საბიუჯეტო წლის მუნიციპალიტეტის საკუთარი შემოსავლების საშუალო წლიური ოდენობის 10%-ს. მუნიციპალიტეტი უფლებამოსილია, 10%-ზე მეტი მოცულობით აილოს სესხი მხოლოდ სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოსა და მის მიერ კონტროლირებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირისგან. მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებული ქონების მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალებად გამოყენება დაუშვებელია.

მუნიციპალიტეტს უფლება აქვს, საქართველოს მთავრობის ნებართვით საკუთარი უფლებამოსილების განსახორციელებლად მიიღოს გრანტი.

ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის საქმიანობის კონტროლი

მუნიციპალიტეტის საქმიანობის კონტროლის მიზნით განსაზღვრულია სახელმწიფო ზედამხედველობის ორი სახე:

ღიაგჩამა 9. მუნიციპალიტეტის საქმიანობის ზედამხედველობის სახეები

გარდა ამისა, მუნიციპალიტეტის ორგანოების საქმიანობის კანონიერებისა და ეფექტიანობის უზრუნველსაყოფად საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად ხორციელდება:

- სახელმწიფო აუდიტი - ახორციელებს სახელმწიფო აუდიტის სამსახური;
- დამოუკიდებელი აუდიტი - შეიძლება ჩატარდეს მუნიციპალიტეტის საკრებულოს გადაწყვეტილებით არაუმეტეს წელიწადში ერთხელ მოწვეული აუდიტორის მიერ. დამოუკიდებელი აუდიტორის ანგარიში და დასკვნა წარედგინება საკრებულოს, ეგზავნება სახელმწიფო აუდიტის სამსახურს და ქვეყნდება საჯაროდ;
- შიდა აუდიტი - შეიძლება ჩატარდეს აღმასრულებელ ორგანოსა და მერიას და ახორციელდება „სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის შესახებ“ საქართველოს კანონისა და მერიის დებულების შესაბამისად. შიდა აუდიტის განმახორციელებელ სუბიექტებს განსაზღვრავს მუნიციპალიტეტის საკრებულო.

5. მოქალაქეთა ჩართულობა

მოქალაქეთა ჩართულობის სხვადასხვა ფორმა, მათ შორის საჯარო შეხვედრები, საჯარო განხილვები, გამოკითხვები, პეტიციები ხელს უწყობს ხელისუფლებასა და მოქალაქეებს შორის ნდობის გაღრმავებას, იძლევა მოქალაქეების რეალურ საჭიროებებზე მორგებული სერვისების განხორციელების საშუალებას და ზრდის საზოგადოებრივ კონტროლს. აღნიშნული მნიშვნელოვნად აუმჯობესებს გამჭვირვალობასა და ანგარიშვალდებულებას, რაც, საბოლოო ჯამში, ხელს უწყობს კარგი მმართველობის ფორმირებას. მოქალაქეთა ჩართულობა განიხილება დემოკრატიული მმართველობის ერთ-ერთ ფუნდამენტურ ელემენტად.

ძირითადად განასხვავებენ მოქალაქეთა ჩართულობის სამ ტიპს:

- **ინფორმირება** – ცალმხრივი ურთიერთობა, როდესაც ხელისუფლება მოქალაქეებს აცნობს კონკრეტულ ინფორმაციას;
- **კონსულტაცია** - ორმხრივი ურთიერთობა, ხელისუფლება მოქალაქეებს აცნობს ინფორმაციას და იღებს უკუკავშირს;
- **ჩართულობა** - მჭიდრო თანამშრომლობა მოქალაქეებსა და ხელისუფლებას შორის, როდესაც მოქალაქეები აქტიურ როლს ასრულებენ და უშუალოდ მონაწილეობენ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში.

მოქალაქეთა ჩართულობის ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული ფორმაა ბიუჯეტირების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობა, ანუ მონაწილეობითი ბიუჯეტირება. ეს უკანასკნელი ძლიერი ინსტრუმენტია ინკლუზიური და ანგარიშვალდებულებითი მმართველობისთვის. მისი მეშვეობით აქტიურად ხორციელდება შეზღუდული საბიუჯეტო რესურსების მოქალაქეების ყველაზე მწვავე საჭიროებებზე პრიორიტეტულად მიმართვა. აღნიშნული ზრდის გამჭვირვალობას და მინიმუმამდე დაჰყავს საბიუჯეტო რესურსების არასათანადო გამოყენების რისკი.

ჩართულობის აღნიშნული მექანიზმი გულისხმობს მოქალაქეების პირდაპირ ჩართულობას ბიუჯეტირების პროცესში, რასაც საფუძველი ბრაზილიაში ჩაეყარა 1989 წელს და მის შემდგომ ფართოდ გავრცელდა მთელი მსოფლიოს მასშტაბით.

საყურადღებოა, რომ მოქალაქეთა მდგრადი და ეფექტიანი ჩართულობის პრაქტიკის დამკვიდრებასა და მისი მმართველობითი პროცესების განუყოფელ ნაწილად ფორმირებას სჭირდება მზაობა და ძალისხმევა როგორც ხელისუფლების, ასევე, მოქალაქეების მხრიდან.

5.1 მოქალაქეთა ჩართულობისა და ინფორმაციის საჯაროობის სამართლებრივი საფუძვლები

საქართველოში მოქალაქეთა მიერ საჯარო ინფორმაციაზე წვდომის, მმართველობით პროცესებში თანამონაწილეობისა და ჩართულობის საკითხი რეგულირდება სხვადასხვა საკანონმდებლო აქტით; კერძოდ:

- **საქართველოს კონსტიტუციის** მიხედვით, სახელმწიფო ხელისუფლების წყაროა ხალხი, რომელიც ძალაუფლებას ახორციელებს თავისი წარმომადგენლების, აგრეთვე რეფერენდუმისა და უშუალო დემოკრატიის სხვა ფორმების მეშვეობით.³ ყველას აქვს უფლება, გაეცნოს საჯარო დაწესებულებაში არსებულ ინფორმაციას ან ოფიციალურ დოკუმენტს, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც იგი შეიცავს სახელმწიფო, კომერციულ ან პროფესიულ საიდუმლოებას.⁴ საქართველოს მოქალაქეები ადგილობრივი მნიშვნელობის

³ საქართველოს კონსტიტუცია, მუხლი 3

საქმეებს აწესრიგებენ ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების მეშვეობით;⁵

- **საბიუჯეტო კოდექსის** მიხედვით, როგორც ზემოთ აღინიშნა, მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პროექტი ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობით ორგანოში წარდგენიდან 5 დღის ვადაში უნდა გამოქვეყნდეს საჯარო განხილვისათვის. საკრებულო საჯაროდ განიხილავს ბიუჯეტის პროექტს და ახალი საბიუჯეტო წლის დაწყებამდე იღებს გადაწყვეტილებას ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის პროექტის დამტკიცების შესახებ.⁶ ამასთან, მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის აუდიტორული დასკვნა და შესრულების წლიური ანგარიში საჯარო ინფორმაციაა და ხელმისაწვდომია საზოგადოებისათვის.⁷
- **ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით**, საჯარო ინფორმაცია, თუ ის არ წარმოადგენს სახელმწიფო, კომერციულ ან პროფესიულ საიდუმლოებას, ან პერსონალურ მონაცემებს, ხელმისაწვდომია.⁸ შესაბამისად, საჯარო დაწესებულება ვალდებულია, უზრუნველყოს საჯარო ინფორმაციის პროაქტიური გამოქვეყნება. თითოეული კოლეგიური საჯარო დაწესებულება⁹ (მაგ.: საკრებულო) ვალდებულია ღიად და საჯაროდ წარმართოს თავისი სხდომები.¹⁰ იმავე კოდექსის მიხედვით, ყველას აქვს უფლება, წარადგინოს თავისი წერილობითი მოსაზრება 20 დღის განმავლობაში ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის შესახებ განცხადების ან ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის პროექტის საჯარო გაცნობისათვის წარდგენის დღიდან.¹¹ ამასთან, საჯარო დაწესებულება ვალდებულია, გასცეს საჯარო ინფორმაცია დაუყოვნებლივ ან არაუგვიანეს 10 დღისა.¹² ასევე, უნდა განისაზღვროს საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე პასუხისმგებელი პირის ვინაობა;
- **„გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონი** უზრუნველყოფს საზოგადოებრივ ჩართულობას. კერძოდ, საზოგადოებას ეძლევა 60-დღიანი ვადა, შეისწავლოს და შეაფასოს გარემოზე ზემოქმედების ხარისხი.¹³ კანონი ასევე განსაზღვრავს კომპანიის ვალდებულებას, მოაწყოს საჯარო განხილვა შესაბამისი თვითმმართველი ერთეულის ადმინისტრაციულ ცენტრში;
- **ევროსაბჭოს ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ ევროპული ქარტიის მიხედვით**, რომელიც 2004 წელს საქართველოს პარლამენტის მიერ იქნა რატიფიცირებული, ქარტიის ხელმოწერი ქვეყნები აღიარებენ მოქალაქეთა უფლებას, რომ მონაწილეობა მიიღონ სახელმწიფო საქმეების წარმართვაში;¹⁴
- **ღია მმართველობის პარტნიორობის (Open Government Partnership - OGP)** ერთ-ერთი პირველი წევრია საქართველო. შესაბამისად, საქართველომ გამოხატა მზაობა, რომ მის მიერ განხორციელებული აქტივობებით მიჰყვებოდეს ღიაობის, გამჭვირვალობის, საზოგადოების წინაშე ანგარიშვალდებულებისა და მოქალაქეთა ჩართულობის პრინციპებს;
- **ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი** არეგულირებს ადგილობრივი თვითმმართველობის განხორციელებაში მოქალაქეთა მონაწილეობას. კერძოდ, მუნიციპალიტეტში უნდა შეიქმნას ორგანიზაციული და მატერიალურ-ტექნიკური პირობები ადგილობრივი თვითმმართველობის განხორციელებაში მოქალაქეთა მონაწილეობის უზრუნველსაყოფად მოქალაქეთა მიღების, მოქალაქეებთან შეხვედრების, მუნიციპალიტეტის ორგანოების საქმიანობაში, მათ შორის, საკრებულოს სხდომებში, მოქალაქეთა მონაწილეობისა და გადაწყვეტილებათა

⁴ საქართველოს კონსტიტუცია, მუხლი 18

⁵ საქართველოს კონსტიტუცია, მუხლი 74

⁶ საბიუჯეტო კოდექსი, მუხლი 78

⁷ საბიუჯეტო კოდექსი, მუხლი 88

⁸ ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, მუხლი 28

⁹ საჯარო დაწესებულება, რომლის ხელმძღვანელი ან საათობრივ ორგანო ერთზე მეტი პირისაგან შედგება და რომელშიც გადაწყვეტილებებს ერთზე მეტი პირი ერთობლივად იღებს, ან აშზაფხუბს;

¹⁰ ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, მუხლი 32

¹¹ ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, მუხლი 118

¹² ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, მუხლი 40

¹³ „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონი, მუხლი 6

¹⁴ ევროპული ქარტია ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ, 1985 წლის 15 ნოემბერი, სტრასბურგი

მიღების პროცესის გამჭვირვალობისათვის. ასევე, კანონმდებლობის დადგენილი წესის გათვალისწინებით, ნებისმიერ პირს აქვს უფლება, შეუზღუდავად ისარგებლოს ადგილობრივი თვითმმართველობის განხორციელებაში მოქალაქეთა მონაწილეობის ფორმებით. მუნიციპალიტეტი უფლებამოსილია, ადგილობრივი თვითმმართველობის განხორციელებაში მოქალაქეთა მონაწილეობის უზრუნველყოფის მიზნით მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში გაითვალისწინოს შესაბამისი პროგრამები.

ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი განსაზღვრავს მოქალაქეთა ჩართულობის რამდენიმე ფორმას:

- **დასახლების საერთო კრება** - მნიშვნელოვანი საკითხების განხილვის, გადაწყვეტისა და ინიცირების პროცესებში მოქალაქეთა ჩართულობის ფორმა. საერთო კრება უფლებამოსილია, აირჩიოს საერთო კრების წარმომადგენელი, რომელიც უძღვება საერთო კრებას, უზრუნველყოფს საერთო კრების გადაწყვეტილების მუნიციპალიტეტის შესაბამისი ორგანოებისთვის წარდგენას, აგრეთვე ასრულებს საერთო კრების ცალკეულ დავალებებს. საერთო კრების საქმიანობაში უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს ქალისა და მამაკაცის თანასწორი მონაწილეობის შესაძლებლობა. საერთო კრება სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან ერთად უფლებამოსილია:
  - განიხილოს შესაბამისი დასახლებისთვის მნიშვნელოვანი საკითხები, განსახორციელებელი, მიმდინარე და განხორციელებული პროექტები და მუნიციპალიტეტის ორგანოებს წარუდგინოს დასაბუთებული შენიშვნები და წინადადებები;
  - ორგანიზება გაუწიოს შესაბამისი დასახლების ტერიტორიის დასუფთავებაში, საქველმოქმედო საქმიანობაში, ინფრასტრუქტურის შეკეთებასა და მოწესრიგებაში და სხვა იმ სფეროებში ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართვას, რომლებიც არ ეწინააღმდეგება საქართველოს კანონმდებლობას, და, საჭიროების შემთხვევაში, დახმარებისთვის მიმართოს მუნიციპალიტეტის ორგანოებს;
  - მიიღოს გადაწყვეტილება მუნიციპალიტეტის საკრებულოსთვის პეტიციის წარდგენის შესახებ.
  - საერთო კრებაზე საკითხის განხილვის შედეგად მიღებული შედეგები ფორმდება საერთო კრების ოქმით და წარედგინება მუნიციპალიტეტის შესაბამის ორგანოებს რეაგირებისთვის. ორგანოები ვალდებული არიან, განიხილონ საერთო კრების გადაწყვეტილება და შედეგების შესახებ დასაბუთებული პასუხი აცნობონ საერთო კრებას.

საერთო კრების მოწვევის ინიცირების უფლება აქვთ:

- შესაბამის დასახლებაში რეგისტრირებულ ამომრჩეველთა არანაკლებ 5%-ს;
- მუნიციპალიტეტის მერს – საკუთარი ინიციატივით ან მუნიციპალიტეტის საკრებულოს შუამდგომლობით;
- საერთო კრების რჩეულს.
- **პეტიცია** - პეტიციის წარდგენის უფლება აქვთ მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე რეგისტრირებულ ამომრჩეველთა არანაკლებ 1%-ს ან/და საერთო კრებას. პეტიცია იწერება და შეიტანება საკრებულოს თავმჯდომარის სახელზე. პეტიციის სახით

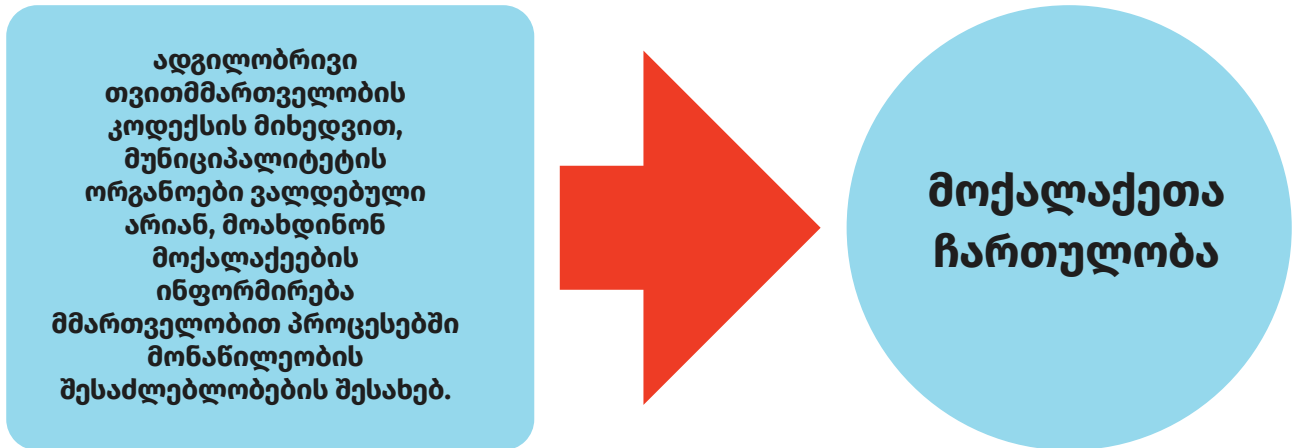
შეიძლება წარდგენილ იქნეს:

- ნორმატიული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის პროექტი;
- მოსამზადებელი ნორმატიული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის პრინციპები ან კონკრეტული წინადადებები;
- მუნიციპალიტეტისთვის ან/და დასახლებისთვის საერთო მნიშვნელობის პრობლემებიდან გამომდინარე საკითხების მუნიციპალიტეტის საკრებულოს სხდომაზე შესწავლის, განხილვისა და გადაწყვეტის მოთხოვნა.

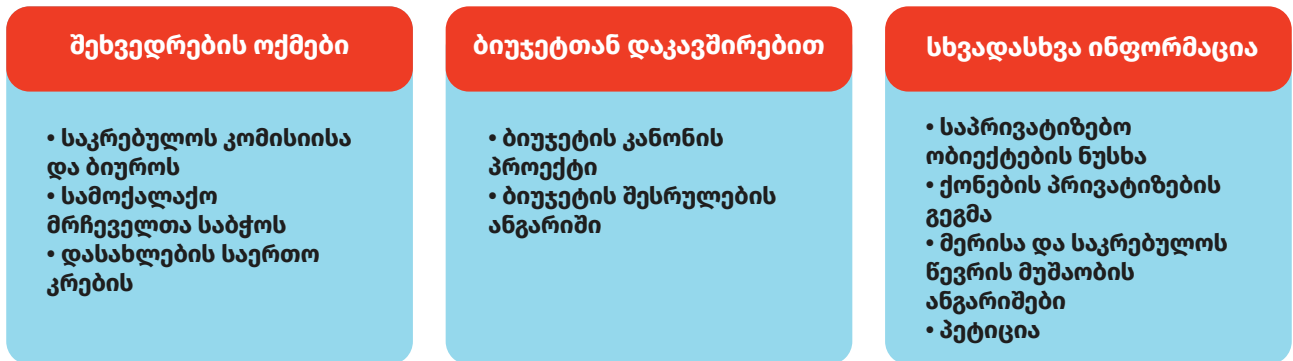
მუნიციპალიტეტის მერი ვალდებულია, განიხილოს გადაგზავნილი პეტიცია და შედეგების შესახებ მუნიციპალიტეტის საკრებულოსა და პეტიციის წარმდგენ სუბიექტს აცნობოს პეტიციის განსახილველად მიღებიდან 1 თვის ვადაში.

- **სამოქალაქო მრჩეველთა საბჭო** - მუნიციპალიტეტის მერის/რაიონის გამგებლის სათათბირო ორგანო, რომლის შემადგენლობაში შედიან მენარმე იურიდიული პირების, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის წარმომადგენლები. მის შემადგენლობას ამტკიცებს მუნიციპალიტეტის მერი/რაიონის გამგებელი და უნდა მოიცავდეს არანაკლებ 10 წევრს. სამოქალაქო მრჩეველთა საბჭოში ერთი სქესის წარმომადგენელთა რაოდენობა 1/3-ზე ნაკლები არ უნდა იყოს. მუნიციპალიტეტის მერი ვალდებულია, სამოქალაქო მრჩეველთა საბჭოს განსახილველად წარუდგინოს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პროექტი, ინფრასტრუქტურული და სოციალური პროექტები და სხვა მნიშვნელოვანი საკითხები. სამოქალაქო მრჩეველთა საბჭო იკრიბება არანაკლებ 3 თვეში ერთხელ და გადაწყვეტილება ფორმდება სხდომის ოქმით.
- **მუნიციპალიტეტის საკრებულოსა და მუნიციპალიტეტის საკრებულოს კომისიის სხდომებში მონაწილეობა** - მუნიციპალიტეტის საკრებულოსა და საკრებულოს კომისიის სხდომები საჯაროა, შესაბამისად, ნებისმიერ პირს აქვს უფლება, წინასწარი შეტყობინების ან/და ნებართვის გარეშე დაესწროს მუნიციპალიტეტის საკრებულოსა და საკრებულოს კომისიის საჯარო სხდომებს. საჯარო სხდომებზე დასწრების მსურველთათვის სხდომათა დარბაზში ადგილები უნდა იყოს გამოყოფილი. თუ სხდომაზე დასწრების მსურველთა რაოდენობა აღემატება მათთვის სხდომათა დარბაზში გამოყოფილი ადგილების რაოდენობას, მუნიციპალიტეტის საკრებულოს აპარატი ვალდებულია, უზრუნველყოს მის ხელთ არსებული იმ ტექნიკური საშუალებების გამოყენება, რომლებიც სხდომაზე დასწრების მსურველებს სხდომის მსვლელობის მოსმენის საშუალებას მისცემს. საჯარო სხდომებზე დამსწრე პირებს უფლება აქვთ, სხდომის თავმჯდომარის თანხმობით დაუსვან შეკითხვები მომხსენებელს და თანამომხსენებელს, გააკეთონ განმარტება და განცხადება, წარადგინონ ინფორმაცია.
- **მუნიციპალიტეტის მერისა და მუნიციპალიტეტის საკრებულოს წევრის მიერ განული მუშაობის შესახებ ანგარიშების მოსმენა** - მუნიციპალიტეტის მერი და მუნიციპალიტეტის საკრებულოს წევრი ვალდებული არიან, წელიწადში ერთხელ მაინც, 1 ნოემბრამდე, მოაწიონ საჯარო შეხვედრები მუნიციპალიტეტის ამომრჩეველთა, წარუდგინონ ანგარიში განული მუშაობის შესახებ და უპასუხონ დამსწრეთა მიერ დასმულ შეკითხვებს. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე რეგისტრირებულ ამომრჩეველს უფლება აქვს, შეუზღუდავად დაესწროს მუნიციპალიტეტის მერისა და მუნიციპალიტეტის საკრებულოს წევრის საჯარო ანგარიშების განხილვას. მუნიციპალიტეტის მერისა და საკრებულოს წევრის განული მუშაობის შესახებ ანგარიშები უნდა გამოქვეყნდეს.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, საქმიანობის ანგარიშვალდებულებისა და გამჭვირვალობის უზრუნველყოფის მიზნით, მუნიციპალიტეტის ორგანოებს ეკისრებათ სხვადასხვა მნიშვნელოვანი ინფორმაციის გამოქვეყნების ვალდებულება; მაგალითად:

დიაგრამა 14. მუნიციპალიტეტის მიერ სავალდებულოდ გამოსაქვეყნებელი ინფორმაცია

5.2 მოქალაქეთა ჩართულობის მაგალითები

საქართველო

„სოფლის მხარდაჭერის პროგრამის“ ფარგლებში ადგილობრივი მოსახლეობა ჩართულია იმ პროექტების შერჩევაში, რომლებიც უნდა განხორციელდეს მათ დასახლებაში და ემსახურება სოციალურ-ეკონომიკური საჭიროებების დაკმაყოფილებას. ამასთან, ის ხელს უწყობს მოსახლეობასა და თვითმმართველობის ორგანოთა შორის ნდობისა და ურთიერთობის გაუმჯობესებას. კერძოდ,

ყოველწლიურად სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოიყოფა თანხა სოფლებისათვის მოსახლეობის რაოდენობის გათვალისწინებით. აღნიშნული სახსრების მიზნობრიობის განსაზღვრის მიზნით, რწმუნებული ორგანიზებას უწევს სოფლის კრების გამართვას. შესაბამისად, მოსახლეობა არჩევს პროექტებს, რომლებიც უნდა განხორციელდეს სოფლისათვის გამოყოფილი თანხის ფარგლებში. საერთო ინტერესების გათვალისწინებით, დასაშვებია რამდენიმე სოფ-ლისათვის გამოყოფილი თანხის გაერთიანება ამ სოფლების საერთო პრობლემის გადასა-წყვეტად.

შვედეთი

შვედეთის ქალაქ პიტეაში მმართველობით ორგანოს არ ჰქონდა ინფორმაცია, თუ რამდენად კმაყოფილი იყო მოსახლეობა მუნიციპალური მომსახურების ხარისხით. აღნიშნულ გამოწვევასთან გამკლავების მიზნით, ქალაქის ხელისუფლებამ შეიმუშავა შეფასების სისტემა, რომლის საშუალებითაც მოქალაქეებს შეუძლიათ, გამოხატონ თავიანთი აზრი სერვისებთან დაკავშირებით. პროექტმა

შესაძლებელი გახადა მოქალაქეების რეალურ საჭიროებებზე ორიენტირებული ეფექტიანი პროგრამების განხორციელება და გაუმჯობესდა მოქალაქეთა ჩართულობა; მაგალითად, აღნიშნული ინიციატივის შედეგად დამატებითი რესურსები გამოიყო ხანდაზმული და შშმ პირების მოვლასთან დაკავშირებით, გაუმჯობესდა საჯარო ტრანსპორტი.

კორეის რესპუბლიკა

კორეის რესპუბლიკის დედაქალაქ სეულში მერია მოქალაქეებს აძლევდა შესაძლებლობას, რომ მუნიციპალური სერვისების განვითარების კრეატიული იდეები წარედგინათ ხელისუფლებისათვის. კერძოდ, მოქალაქეს შეეძლო, იდეა წერილობითი ფორმით მიეტანა მერიაში, ან გაეგზავნა ელფოსტის მეშვეობით. იდეათა შერჩევის პროცესი დახურული იყო და მოქალაქეს შეეძლო

შესახებ ეცნობებოდა 1 თვეში. სისტემის გაუმჯობესების გამო, მწირი იყო მოქალაქეთა მოტივაცია ჩართულობასთან დაკავშირებით. აღნიშნულის გამოსასწორებლად მერიამ შექმნა სპეციალური პლატფორმა - ოაზისი, ონლაინ პორტალი - სადაც მოქალაქეებს შეუძლიათ ატვირთონ თავიანთი კრეატიული იდეების ატვირთვა. აღნიშნულ იდეებს აფასებენ სხვა მოქალაქეები და ის შეთავაზებები, რომელთაც ყველაზე მეტი დადებითი გამოხმაურება მოჰყვება, განიხილება მერიის მიერ შემდგომი განხორციელების მიზნით. მოქალაქეთა ჩართულობის სისტემის გამარტივებამ მნიშვნელოვნად გაზარდა მოქალაქეების ინტერესი და მონაწილეობა.

ავსტრალია

მოქალაქეების მოწყვლადი ნაწილის ეკონომიკური და სოციალური ნაწილის მდგომარეობის გაუმჯობესებისა და, პარალელურად, მოქალაქეთა ჩართულობის ზრდის მიზნით, სახელმწიფომ დააარსა სპეციალური პორტალი - ჩემი დასახლების დაფინანსება - რომლის მეშვეობითაც მოსახლეობას შეუძლია, წარმოადგინოს საგრანტო

წინადადებები და მიიღოს დაფინანსება. აღნიშნული წინადადებები შემდგომში ფასდება ისევ მოქალაქეების მიერ და იდენტიფიცირდება გამარჯვებული პროექტი.

განაცხადების წარმოდგენის არსებული მარტივი მექანიზმი მნიშვნელოვნად აუმჯობესებს მოქალაქეთა ჩართულობას და ხელს უწყობს გამჭვირვალე, ინკლუზიური და ეფექტიანი პროექტების განხორციელებას.

ესპანეთი

მთავრობამ, ღია მმართველობის კონცეფციის დანერგვიდან გამომდინარე, შექმნა ვებპლატფორმა - ირეკია, სადაც განთავსებულია ინფორმაცია სახელმწიფო ორგანიზაციების მიერ განხორციელებული აქტივობებისა და ინიციატივებს შესახებ. ირეკიას შექმნის მთავარ მოტივს გამჭვირვალობისა და მოქალაქეთა ჩართულობის ზრდა წარმოადგენს. შესაბამისად, პლატფორმაზე ინფორმაციის განთავსების

მიზანია მის ირგვლივ დისკუსიების გამართვა და უკუკავშირის მიღება; მაგალითად, მოსახლეობას აქვს შესაძლებლობა, წარმოადგინო ალტერნატიული მოსაზრებები, შენიშვნები თუ კომენტარები კანონის პროექტებისა და დაგეგმილი და განხორციელებული აქტივობების შესახებ.

6. მდგრადი განვითარების მიზნები

გაერო-მ 2015 წლის სექტემბერში დაამტკიცა 2030 წლის დღის წესრიგი – მსოფლიოს ტრანსფორმაცია, რომელიც ფოკუსირებულია ადამიანებზე, მათ კეთილდღეობასა და გარემოზე ზრუნვაზე.

2030 წლის დღის წესრიგის მისწრაფებები ასახულია 17 მდგრად განვითარების მიზანსა (Sustainable Development Goals – SDGs; შემდგომში – მიზნები/SDG-ები) და 169 ამოცანაში. SDG-ები გლობალური ბუნებისა და ამბიციური ხასიათისაა და მდგრადი განვითარების სამ კრიტიკულ სფეროდ იყოფა: ეკონომიკური, სოციალური და გარემოსდაცვითი.

ღიაგხამა 15. მდგრადი განვითარების მიზნები

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, SDG-ები აერთიანებენ საკითხების ფართო და ყოვლისმომცველ სპექტრს. ისინი, სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან ერთად, მიზნად ისახავენ სიღარიბისა და შიმშილის აღმოფხვრას, უთანასწორობის შემცირებას, მშვიდობიანი, სამართლიანი საზოგადოებების მშენებლობას, გენდერული თანასწორობის უზრუნველყოფასა და ბუნებრივი რესურსების დაცვას.

SDG-ების განხორციელების პროცესში საქართველო ჩაერთო გაერო-ს სხვა ქვეყნებთან ერთად. მიზნების ეროვნულ კონტექსტში გადმოტანის პროცესი 2015 წელს დაიწყო საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციის ხელმძღვანელობით, რომელიც ასევე პასუხისმგებელია მიზნების ინტეგრირებაზე, კოორდინაციაზე და მონიტორინგზე.

ლოგიკურია, რომ SDG-ები მკვეთრად არის გადაჯაჭვული საჯარო ფინანსების მართვასთან, ვინაიდან მათი განხორციელების ერთ-ერთ მთავარ წყაროს სწორედ საჯარო ფინანსები წარმოადგენს.

მეორე მხრივ, SDG-ების წარმატებული მიღწევა დადებითად აისახება საბიუჯეტო რესურსების განკარგვაზე; მაგალითად, SDG 16 - მშვიდობა, სამართლიანი, ძლიერი ინსტიტუტების - ფარგლებში განსაზღვრული ამოცანები სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან ერთად ფოკუსირებულია უშუალოდ საჯარო რესურსების მენეჯმენტსა და მოქალაქეთა ჩართულობაზე:

- ამოცანა 16.5 - კორუფციისა და ქრთამის აღების შემთხვევების არსებითი შემცირება ფინანსური კონტროლისა და გამჭვირვალობის გაუმჯობესების შედეგად;
- ამოცანა 16.6 - ეფექტიანი, ანგარიშვალდებული და გამჭვირვალე ინსტიტუტების ფორმირება მმართველობის ყველა დონეზე, მთავრობის ანგარიშგებისა და გამჭვირვალობის გაუმჯობესების შედეგად;
- ამოცანა 16.7 - პასუხისმგებლობიანი, ინკლუზიური, მონაწილეობითი და წარმომადგენლობითი გადაწყვეტილების მიღების ყველა დონეზე უზრუნველყოფა გამჭვირვალობისა და მონაწილეობითი ბიუჯეტირების მეშვეობით.

SDG-ები „არავინ დარჩეს მიღმა“ პრინციპის ირგვლივ ერთიანდება, რაც გულისხმობს იმას, რომ ქვეყნის წინსვლით მოტანილი სარგებელი უნდა აისახებოდეს ყველა მოქალაქეზე. შესაბამისად, ყოვლისმომცველი განვითარების მიღწევისათვის მნიშვნელოვანია სხვადასხვა აქტორის ჩართულობა; მათ შორის - ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლების, როგორც ხელისუფლების, ასევე - მოქალაქეების. ამიტომ, მიზნების წარმატებული განხორციელებისათვის საჭიროა, პროცესები ეფუძნებოდეს მოქალაქეების მაქსიმალურ ჩართულობას და მათთან მჭიდრო კომუნიკაციით გადაწყვეტილებების მიღებას. ზემოხსენებულიდან გამომდინარე, მდგრადი განვითარების უზრუნველსაყოფად მნიშვნელოვანია როგორც მუნიციპალური ხელისუფლების აქტიურობა, ასევე, ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ მიზნების მიღწევის ადვოკატირება, სხვადასხვა იდეისა და პროექტის შემუშავება და განხორციელება.